

РЕШЕНИЕ

№ 257

гр. София, 23.02.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ТО VI-23, в публично заседание на двадесет и шести януари през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Даяна К. Топалова

при участието на секретаря Димитринка Анг. И.ова
като разглежда докладваното от Даяна К. Топалова Търговско дело № 20211100902135 по описа за 2021 година

Предявен е осъдителен иск с правно основание чл.79, ал.1, предл.2 от ЗЗД.

Ищецът извежда съдебно предявените субективни права при твърденията, че е производител на електрическа енергия по смисъла на § 1, т. 46 от ДР на ЗЕ, което качество се установява от издадена от ДЕКВР, на основание чл. 39, ал. 1, т. 1 от ЗЕ, лицензия № Л-094-01/21.02.2001 г. и решения за продължаване на срока на лицензията. В качеството си на производител, на основание чл. 105, ал. 6 от ЗЕ, е задължен да осигурява за изкупуване разполагаемост за допълнителни услуги на оператора на електропреносната мрежа. В изпълнение на това задължение, и на основание чл. 105, ал. 1 от ЗЕ, сключил с ответника, титуляр на лицензия № Л-419-04/18.12.2013 г. за пренос на електрическа енергия, Договор № DDE-003 от 27.11.2020 г. за предоставяне на допълнителни услуги и участие в пазара на балансираща енергия от регистрирани доставчици на допълнителни услуги. На основание чл. 2 от договора ищецът продава, а ответникът е купува разполагаемост за допълнителни услуги – първично и вторично регулиране, въз основа на провежданите от оператора тържни процедури. Съгласно чл. 8 от договора ответникът заплаща количеството предоставена разполагаемост за съответния тържен период по единична цена, съгласно класираното ценово предложение на ищеца. В чл. 9 от договора са регламентирани случаите, в които не се дължи заплащане на цена – ако ищецът доставчик не е участвал в съответната процедура, нарушил е правилата за провеждане на тържни процедури или не е предоставил разполагаемост при параметрите, с които е класиран в тържната процедура. Съгласно чл. 10 и чл. 11 от договора в случай на активиране на вторичното регулиране нагоре и надолу реализираната балансираща енергия се заплащала по цена в лв/MWh, която се определя, съгласно Правилата за търговия на електрическа енергия (обн. ДВ, бр. 66/26.07.2013г.) –

ПТТЕ. На основание чл. 137, ал. 2 от ПТТЕ активирането на предложения за регулиране надолу от дежурен диспечер на оператора има за цел да намали изходната активна мощност на съответния обект спрямо обявеното в графика за производство ниво. На основание чл. 139, ал. 2 от ПТТЕ активирането на предложения за балансиране нагоре от дежурен диспечер на оператора има за цел да увеличи изходната активна мощност на съответния обект спрямо обявеното в графика на производство ниво. На основание чл. 149, ал. 2, т. 1 от ПТТЕ, в случай на активиране нагоре произведеното по нареждане на дежурен диспечер на оператора количество електрическа енергия се заплаща от ответника на доставчика по най-високата цена на предложение за балансиране нагоре, активирано в този период на диспечирание. На основание чл. 149, ал. 2, т. 2 от ПТТЕ в случай на активиране надолу произведеното по нареждане на дежурен диспечер на оператора количество енергия се е заплащало от доставчика на ответника по най-ниската цена на предложение за балансиране надолу, активирано в този период на диспечирание. Като регистриран доставчик на допълнителни услуги ищецът е бил задължен, на основание чл. 129, ал. 3 и чл. 131, ал. 4 от ПТТЕ, да участва във всяка тръжна процедура, обявена от ответника като независим преносен оператор. Въз основа на това задължение с писмо изх. № ЦУ-ECO-1207 от 10.02.2021 г. ответникът е заявил минимален размер на разполагаемост, с която ищецът, чрез управляваната от него електрическа централа, да участва в тръжната процедура за месец март 2021 г. в размер, както следва: резерв за първично регулиране с диапазон от 10 MW от един от наличните три блока на ищеца при цена за разполагаема мощност, определена от тръжната процедура, а в случай на неуспешно проведена от ответника тръжна процедура по цена 10 лв/MWh. и резерв за вторично регулиране с диапазон от 20 MW при цена, определена от тръжната процедура, а в случай на неуспешно проведена от ответника тръжна процедура по цена 10 лв/MWh. На 25.02.2021 г. в 14.00 часа тръжната процедура за първично регулиране е била затворена. Получено е било потвърждение от ответника по електронен път с дата, час и уникален номер на подадената оферта. Съгласно публикуваните резултати ищецът е бил класиран на трето място (резерв от 10 MW и цена от 9. 79 лв/MWh) в приоритетния списък на резервите за първичното регулиране по смисъла на чл. 141 от ПТТЕ. На 26.02.2021г. в 9.00 часа се е затворила тръжната процедура за автоматично вторично регулиране. Ищецът е подал ценово предложение в обявената от ответника тръжна процедура, за което също е получил потвърждение по електронен път с дата, час и уникален номер на подадената оферта. Съгласно получените резултати ищецът е класиран на трето място с резерв от 30 MW с критерий 77. 579 при цена на разполагаемост 9. 79 лв/MWh, цена от 96 лв/MWh за регулиране нагоре и цена от 2 лв/MWh за регулиране надолу в приоритетния списък на резервите за автоматично вторично регулиране по смисъла на чл. 141 от ПТТЕ. След провеждане на тръжните процедури на ищеца е била подадена информация, че поради възникнал технически проблем тръжните процедури ще се проведат отново, ако всички участници са съгласни. Ищецът е потвърдил участие. На 26.02.2021 г. на интернет базираната платформа е било обявено, че тръжната процедура е прекратена поради възникнал технически проблем на основание чл. 18, ал. 2 от Правилата за провеждане на тръжни процедури за закупуване на разполагаемост на резерви за първично регулиране на

честотата, автоматично вторично регулиране и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности. В случай на неуспешно проведени тръжни процедури съгласно писмо изх. № ЦУЕСО-1207 от 10.02.2021г. ищецът е бил длъжен да предоставя размер на резервите, съгласно заявеното в писмото – 10 MW за първично регулиране и 20 MW за автоматично вторично регулиране, при цени 10 лв/MWh и доставчиците е следвало да уведомят оператора за ценовите си предложения за балансираща енергия. В изпълнение на задълженията си на 28.02.2021 г. дежурният инженер при ищеца е изпратил електронно съобщение до системата на ответника и е разпределил от 00.00 часа на 01.03.2021г. количествата енергия между планираните за работа блокове на централата. С писмо изх. № ПО-01-594 от 01.03.2021г. ищецът е уведомил ответника за ценовите си предложения за балансираща енергия, съобразени с Решение № Ц-36 от 23.12.2019г. на КЕВР, с което са били утвърдени пределна цена за предоставяне на системна услуга за регулиране нагоре в размер на Цпдн+100 лева/MWh, където Цпдн е равна на почасовата цена на пазара „ден напред“ на „Българска независима енергийна борса“ ЕАД, и пределна цена за предоставяне на системна услуга за регулиране надолу в размер на 0.00 лева лв/MWh. На 01.03.2021 г. в 13.03 часа е било дадено разпореждане от териториалното диспечерско управление на ответника на дежурния инженер на ищеца да изключи първичното и вторичното регулиране на блоковете на централата. На основание чл. 109, ал. 2 от ЗЕ разпореждането е имало задължителен характер, а неизпълнението му е водило до административно-наказателна отговорност по чл. 220 от ЗЕ. В потвърждение на даденото разпореждане ответникът е уведомил с писмо вх. № 631 от 05.03.2021г. ищеца, че няма да ползва заявените количества резерви на първично и вторично регулиране до отстраняване на техническия проблем за провеждане на тръжни процедури, но не по-късно от 01.04.2021 г. С оглед посочените факти ищецът твърдени, че ответникът е нарушил основното си договорно задължение да изкупи предлаганата от ищеца разполагаемост на допълнителни услуги по количество и цени, съгласно класираните в тръжните процедури предложения. Тръжните процедури са били проведени, завършени и резултатите са били оповестени от ответника чрез поддържаната от него интернет-базирана платформа. Съгласно чл. 105, ал. 2 от ЗЕ операторът е бил длъжен да закупува разполагаемост въз основа на тръжни процедури, а съгласно чл. 105, ал. 6 от ЗЕ производителите са били длъжни да предлагат за изкупуване разполагаемост за допълнителни услуги всеки месец. Това задължение на ищеца е потвърдено и в чл. 129, ал. 3 и чл. 131, ал. 4 от ПТТЕ. Неизпълнението на задължението за изкупуване на определеното въз основа на тръжните процедури количество разполагаемост (10 MW за първично регулиране и 30 MW за вторично регулиране) е неизпълнение на договора от страна на ответника – юридическият факт, от настъпването на който ищецът е претърпял вреди под формата на пропуснати ползи. Ответникът е нарушил договор, който има императивно уредено от закона съдържание (чл. 105 от ЗЕ) – законово задължение да изкупува от всеки регистриран производител разполагаемост, определена въз основа на тръжни процедури. Ответникът неправомерно е квалифицирал случилите се факти и обстоятелства като техническа невъзможност за провеждане на тръжни процедури. Дори да се приеме, че е приложима хипотезата на непроведен търг поради технически причини, то ответникът е

нарушил даденото от него по реда на чл. 13 от ЗЗД предложение, отправено с писмо от 10.02.2021г. и прието от ищеца с писмо от 01.03.2021г. – да се изкупи заявената от ищеца разполагаемост за регулиране в размер на 10 MW за първично и 20 MW за вторично регулиране по цени от 10 лв/MWh. Случаят на неуспешно проведена процедура по технически причини е бил уреден и в Правилата за провеждане на тръжни процедури – чл. 16. Ответникът е бил длъжен да изготви списък на доставчиците на резерв, определени по технически критерии, до 17.00 часа на деня, в който се провежда тръжната процедура за съответната допълнителна услуга. Ответникът не е спазил съставените от него правила. Претендираното обезщетение за пропуснати ползи съставлява разликата между прихода, който би постъпил в имуществото на ищеца, ако задължението за изкупуване на разполагаемост е било точно изпълнено, и разходите, които ищецът би направил, т.е. стойността на осуетеното от неизпълнението на ответника чисто увеличение на имуществото на ищеца. Пропуснатият приход, който ищецът би реализирал, се определя като стойността на класираната разполагаемост за първично регулиране от 10 MW за месец март 2021г. в размер на 7 440 MWh (31 дни по 24 часа по 10 MW) по класираната цена от 9. 79 лв/MWh, равняваща се на 72 837. 60 лева, както и за вторично регулиране от 30 MW за месец март 2021г. в размер на 22 320 MWh (31 дни по 24 часа по 30 MW) по класираната цена от 9. 79 лв/MWh, равняваща се на 218 512. 80 лева. Ищецът прави съпоставка съгласно справка за месец февруари. Цената е била реализирана и фактурирана за периода съгласно фактура № 12636/31.03.2021г. След приспадане от пропуснатите приходи на преките разходи за предлагане на услугите по регулиране се формира размерът на пропуснатата печалба на ищеца – стойността, с която ищецът е пропуснал да увеличи имуществото си в размер на 375 199. 50 лева. При тези твърдения ищецът иска да му бъде присъдена сумата от 375 199. 50 лева, обезщетение за вреди, ведно със законната лихва от датата на завеждане на иска (03.11.2021г.) до окончателното плащане и разносните по делото.

Ответникът оспорва предявените искове по основание и размер. Не възразява, че като оператор на електропреносната мрежа закупува разполагаемост за резерви за първично регулиране на честотата, автоматично вторично регулиране и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности въз основа на тръжна процедура, приел е Правилата за провеждане на тръжни процедури в сила от датата на публикуването им на уеб-базираната платформа за организиране на търгове, ищецът е включен в регистъра на допуснатите участници и между страните е сключен Договор № DDE-003/27.11.2020г. Твърди, че поради технически проблем с електронната платформа проведеният от ответника търг за месец март 2021г. е бил прекратен, на основание чл. 18, ал. 2 от Правилата за провеждане на тръжни процедури, за което ищецът е бил уведомен. Този текст регламентира правото на ответника да приеме или отхвърли всички представени предложения, както и да прекрати тръжната процедура по всяко време без да дължи компенсация на засегнатите участници в случай, че е налице технически проблем (какъвто е бил налице), възпрепятстващ провеждането, участието и/или класирането на тръжната процедура. С оглед възникналата ситуация, създаваща реални рискове за сигурността на доставките на електрическа енергия и с цел обезпечаване на сигурното, непрекъснато и качествено електроснабдяване на територията

на Република България, на основание чл. 70 от ЗЕ, министърът на енергетиката е издал заповед № Е-РД-16-113/01.03.2021 г. Създадено е допълнително задължение към обществото като на „НЕК“ АД и „ТЕЦ Марица Изток 2“ ЕАД е наложено да предоставят на ответника допълнителни услуги – участие на производствените агрегати в първичното регулиране на честотата, с диапазон за регулиране от 155 MW с цел гарантиране непрекъснатостта на доставките на електрическа енергия, със срок до възстановяване на нормалната работа на платформата за провеждане на електронни търгове, но не по-късно от 01.04.2021 г. Твърди, че ищецът претендира обезщетение за вреди вследствие на административен акт, издаден от министъра на енергетиката, който ответникът е бил задължен да изпълнява, поради което искът е предявен срещу ненадлежен ответник и не по надлежния ред. В случай, че исквата молба се приеме допустима, предявените искове се оспорват по основание и размер. Страната разяснява подробно качеството си на енергийно предприятие, което осъществява дейността „пренос на електрическа енергия“ въз основа на лицензия, сключва сделки за допълнителни услуги по реда на Правилата за управление на електроенергийната система (ПУЕЕ) и ПТЕЕ с доставчици от и/или извън страната, при провеждане на тръжни процедури, като е сключен договор между страните по реда на Правилата за провеждане на тръжни процедури. Не е вярно обаче, че договорът не е изпълнен от ответника и от това ищецът е претърпял вреди. Сключеният договор е едно от условията за участие в тръжна процедура на основание чл. 8, ал. 7, вр. чл. 9, ал. 1 и ал. 4 от Правилата за провеждане на тръжни процедури. Този договор е обвързващ ответника само и единствено в случай, че има успешно проведен, но и непрекратен търг. Настоящият случай не е такъв. Ответникът се позовава и на чл. 26 от договора. Подробно се разяснява начина на организиране на тръжните процедури. Технически проблем с платформата е довел до прекратяване на търга за закупуване на допълнителни услуги за месец март 2021г. Съгласно чл. 18, ал. 2 от Правилата за провеждане на тръжни процедури ответникът е имал право да прекрати тръжната процедура по всяко време без да дължи компенсация на засегнатите участници, в случай че е налице технически проблем. След промени в чл. 105 от ЗЕ е имало нормативна празнота относно какви действия следва да се предприемат в случай на прекратена поради технически проблем тръжна процедура. Ответникът е бил в невъзможност да осигури необходимата разполагаемост и е сезирал Министерство на енергетиката с искане за осъществяване правомощието по чл. 70 от ЗЕ. Ищецът е бил информиран за издадената заповед. Ответникът отрича да се е касало за предложение по чл. 13 от ЗЗД. Писмото от 10.02.2021г. е било изпратено в изпълнение на нормативното задължение по чл. 77, ал. 11 от ПТЕЕ. Ако диапазоните са били ползвани, това е щяло да доведе до неоснователно обогатяване на ищеца. Това не е касало случай на неуспешно проведен търг. За този случай не е била налице тази хипотеза. Били са публикувани резултатите от търга. Бил е проведен успешен търг, след което е бил констатиран проблем във функционалностите на платформата. Ответникът е прекратил процедурата с последиците по чл. 18, ал. 2 от Правилата за провеждане на тръжни процедури. Съгласно чл. 11, ал. 1 от Правилата ищецът е бил уведомен, че предварително определеният диапазон за допълнителни услуги няма да се използва и ищецът е имал възможност за използва този диапазон за търговски цели, да

реализира печалба и да предотврати вредите. Предявените искове се оспорват и по размер – относима е чистата печалба, след приспадане на разходите. Вредата трябва да е сигурна, закономерна и очаквана. В случая съгласно договора между страните и Правилата за провеждане на тръжни процедури, ответникът не дължи на доставчика цена за съответния вид разполагаемост за целия тръжен период, за който е бил класиран. Разполагаемостта за съответната допълнителна услуга се заплаща и за времето, в което съответният резерв е активиран по диспечерско разпореждане. Няма как предварително да се знае в кой момент и за колко време доставчикът ще участва нагоре или надолу.

С допълнителната си искова ищецът поддържа изложените твърдения и направените искания. Заповедта на министъра на енергетиката е следваща и обусловена от отказа на ответника да изпълни задължението да проведе и изпълни проведената тръжна процедура, а не обратното. Потвърждава се наличието на валидно облигационно отношение между страните и че търговете са проведени от ответника и има извършено надлежно класиране на участниците. Ответникът не ангажира доказателства за технически проблем, както и не е възможно на 26.02.2021г. ответникът да е имал знание за заповедта на министъра на енергетиката. Ищецът потвърждава още, че е имало неизпълнение на предложение по смисъла на чл. 13 от ЗЗД, в унисон с Правилата за провеждане на тръжни процедури.

С допълнителния си отговор ответникът поддържа оспорванията, възраженията и правните си доводи, като отговаря на изложеното от ищеца в допълнителната искова молба. Тръжната процедура е била проведена, но прекратена, съгласно чл. 18, ал. 2 от Правилата за провеждане на тръжни процедури. Не се е касало за отказ от изкупуване, а невъзможност за закупуване по обективни причини. При издаването на заповедта от министъра на енергетиката е имало оперативна самостоятелност. Неизпълнението на административния акт е било скрепено с административно-наказателна отговорност. Ответникът е информирал ищеца за издадената заповед след узнаването. Оспорва се чл. 16 от Правилата да са в унисон и връзка с чл. 13, ал. 1 от ЗЗД. Касае се за невъзможност за организиране на тръжна процедура, а в случая процедурата освен че е организирана, е и проведена, което е безспорен факт. Тази разпоредба противоречи и на чл. 105 от ЗЕ. Заповедта на министъра на енергетиката е административен акт, който притежава презумпцията за законност и подлежи на изпълнение от всички, за които се отнася. При тези твърдения иска съдът да отхвърли иска и присъди направените разноски.

Съдът, като прецени събраните по делото доказателства по свое убеждение и съобразно чл. 235 ГПК във връзка с наведените в исквата молба доводи и възраженията на ответника, намира от фактическа и правна страна следното:

Съдебно предявените права са изведени при твърдения за претърпени вреди, в размер на неполучена печалба резултат от неизпълнение, от страна на ответника, на сключен договор за изкупуване разполагаемост за допълнителни услуги от оператора на електропреносната мрежа.

По делото е безспорно, а и се установява от представения договор, че между страните е възникнало договорно отношение с източник Договор № DDE-003 от 27.11.2020 г. за

предоставяне на допълнителни услуги и участие в пазара на балансираща енергия от регистрирани доставчици на допълнителни услуги. Съгласно чл.2 ответникът провежда, а ищецът участва в тръжни процедури за закупуване на разполагаемост за допълнителни услуги – резерв за първично регулиране на честотата и резерв за вторично регулиране на честотата и обменните мощности. Ищецът продава, а ответникът купува действителната разполагаемост за допълнителни услуги при условията, посочени в Правила за провеждане на тръжни процедури за закупуване на разполагаемост за резерви за първично регулиране на честотата и резерва за вторично регулиране на честотата и обменните мощности. Посочените правила са част от допълнителното съдържание на договора и между страните няма спор, че са със съдържанието, приложено от ответника към отговора на исковата молба.

Съгласно правилата класираните участници в съответната тръжна процедура се подреждат в приоритетен списък на резервите за регулиране и се активират по реда на чл.151 от ПТЕЕ. Доставчикът е длъжен да предостави на оператора количествата разполагаемост на допълнителни услуги, съгласно класираното в съответната тръжна процедура предложение (чл.3 от договора), а операторът заплаща на доставчика действително предоставеното от него количество разполагаема мощност за съответната допълнителна услуга в MW h за тръжния период до класираното в тръжната процедура количество (чл.8, ал.1 и ал.2 от договора). От изложеното следва, че сключеният между страните Договор № DDE-003 от 27.11.2020 г. за предоставяне на допълнителни услуги и участие в пазара на балансираща енергия от регистрирани доставчици на допълнителни услуги определя общите условия, при които операторът ще купува, а доставчикът ще предоставя услугите, а концентрацията на престацията на доставчика, количеството на услугите, както и на цената, при която операторът ще ги изкупува, се извършва за всеки отделен период след провеждане на тръжна процедура и се определя от посоченото в класираното предложение или правилата на чл. 149, ал. 2 от ПТЕЕ. Процедурата по провеждане на търга е уговорена в Правилата за провеждане на тръжни процедури за закупуване на разполагаемост на резерви за първично регулиране на честотата, автоматично вторично регулиране и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности, които са част от съдържанието на договора, съгласно изричната клауза на чл.29, ал.1 от договора. Така, с приключване на тръжната процедура с класиране на предложенията се счита сключен и договор за конкретния период, в който договор се конкретизират съществените престации на страните, които следва да се изпълнят, при условията на договор № DDE-003 от 27.11.2020 г., относно реда за предоставяне на услугата и заплащането ѝ.

Страните не спорят, че с писмо изх. № ЦУ-ЕКО-1207 от 10.02.2021 г. ответникът е заявил минимален размер на разполагаемост, с която ищецът, чрез управляваната от него електрическа централа, да участва в тръжната процедура за месец март 2021 г., както следва: резерв за първично регулиране с диапазон от 10 MW от един от наличните три блока на ищеца при цена за разполагаема мощност, определена от тръжната процедура, и резерв за вторично регулиране с диапазон от 20 MW при цена, определена от тръжната процедура. На

25.02.2021г. в 14.00 часа тръжната процедура за първично регулиране е била затворена. Получено е било потвърждение от ответника по електронен път с дата, час и уникален номер на подадената оферта. Съгласно публикуваните резултати ищецът е бил класиран на трето място (резерв от 10 MW и цена от 9.79 лв/MWh) в приоритетния списък на резервите за първичното регулиране по смисъла на чл. 141 от ПТТЕ. На 26.02.2021г. в 9.00 часа се е затворила тръжната процедура за автоматично вторично регулиране. Ищецът е подал ценово предложение в обявената от ответника тръжна процедура, за което също е получил потвърждение по електронен път с дата, час и уникален номер на подадената оферта. Съгласно получените резултати ищецът е класиран на трето място с резерв от 30 MW с критерий 77.579 при цена на разполагаемост 9.79 лв/MWh, цена от 96 лв/MWh за регулиране нагоре и цена от 2 лв./MWh за регулиране надолу в приоритетния списък на резервите за автоматично вторично регулиране по смисъла на чл. 141 от ПТТЕ. Безспорно по делото е и, че след класирането публикуваните резултати са станали недостъпни и ответникът е прекратил тръжната процедура като се е позовал на технически проблем, за което е уведомил участниците. Горното се установява и от представеното по делото писмо на ответника от 26.02.2021 г., с което уведомява ищеца, че поради технически проблем, на основание чл.18, ал.2 от правилата, прекратява тръжната процедура и няма да ползва предварително заявените количества допълнителни услуги.

Съгласно чл.18, ал.2 от правилата, на която клауза се е позовал ответникът, за да прекрати тръжната процедура, ЕСО си запазва правото да приеме или отхвърли всички представени предложения, както и да прекрати тръжната процедура по всяко време, без да дължи компенсация на засегнатите участници, в случай, че е налице технически проблем, възпрепятстващ провеждането, участието и/или класирането на тръжната процедура.

От тълкуването на посочената клауза може да се направи извод, че същата урежда преддоговорните отношения на страните във връзка със сключване на конкретен договор за допълнителни услуги като дава възможност на оператора правомерно (добросъвестно) да прекрати тръжната процедура без да отговаря за вреди от неключения договор, в случай на възникнал технически проблем, който възпрепятства някой от посочените етапи по провеждането, участието и/или класирането в търга.

Тази клауза не урежда възможността след извършване на класиране операторът да прекрати процедурата. След завършване на класирането и обявяването му, както беше посочено по – горе, вече е завършен фактическият състав по сключване на договора за закупуване на услугите за съответния месец, при цена и количество, съответни на класираното предложение. След този момент поведението на някоя от страните по договора, свързано с отказ да закупи, съответно да предостави уговореното количество услуги, следва да се разглежда на плоскостта на правилата уреждащи неизпълнението, съответно развалянето, съответно прекратяване на договора.

Сключеният договор е с характеристика на продажба. В позитивното право не са уредени специфични хипотези, при които за купувача да възниква право едностранно да прекрати договора и следва да намерят приложение общите правила.

Тези правила предвиждат възможност за договорна уговорка за едностранно прекратяване на договора, свързана със заплащане или със загуба на дадената отметнина ([чл. 308 ТЗ](#)), което може да се упражни от всяка от страните без значение дали същата е изправна или неизправна по отношение на поетите с договора задължения, но до започване на изпълнението. Или договорна клауза за правото на отказ от договора по правилата на задатъка ([чл. 93 ЗЗД](#)), предоставено само на изправната по договора страна и то, ако е уговорено, че "даденото" при сключването му има правната характеристика на задатък. Следователно договор, с характеристиките на процесния може да бъде едностранно прекратен или при уговорена клауза на някоя от посочените законови възможности или по взаимно съгласие на страните. Извън тези възможности купувачът няма право едностранно да прекрати договора, а отказът да изпълни задължението си да изкупи количествата, при възникнала необходимост, представлява пълно неизпълнение и изправната страна има право на компенсаторно обезщетение.

По делото не е спорно, че ответникът, с посоченото по – горе писмо, е изразил воля за отказ от изкупуване на заявените количества като е отправил запитване до участващите в търга дали ще потвърдят съгласие за провеждане на нова тръжна процедура и участие в нея. На това запитване ищецът, както сам признава в исковата молба, е отговорил, че потвърждава участие. С това изявление по същество ищецът е приел договорът за количествата за м.03.2021 г. да бъде прекратен по взаимно съгласие. Тази негова воля се потвърждава и от изпратено от него до ответника писмо от 01.03.2021 г. (л.59 от делото) за предложение на еднокомпонентна цена, в което сочи, че я предлага доколкото не е стартирана нова процедура за закупуване на допълнителните услуги чрез търг, от което може да се направи извод, че е считал предходната процедура, следователно договорът, сключен след класирането за прекратен.

След като договорът е прекратен по взаимно съгласие на страните ищецът няма право на компенсаторно обезщетение за вреди.

Независимо от горното дори и да не се сподели тезата за прекратяване по взаимно съгласие следва да се посочи, че ищецът не доказва възникване на вземане за вреди от неизпълнението, по следните съображения:

Както беше посочено ответникът би имал право едностранно да прекрати договора, в случай, че такова право е уговорено в сключения между страните договор, каквато клауза не се съдържа в процесния. Следователно, отказът на ответника да закупи заявените и класирани количества по предложената в класираното предложение цена за м.03.2021 г., би представлявал пълно неизпълнение на договора. Ищецът като изправна страна има право да получи компенсаторно обезщетение в размер на нереализираната печалба.

При преценка обаче дали такова неизпълнение е налице, съответно дали ищецът търпи вреда и ако да в какъв размер следва да се съобрази спецификата на процесния договор за съответния период. При анализа на съдържанието на облигационната връзка, извършен по – горе, беше посочено, че ответникът е задължен да заплати действително предоставеното от доставчика количество разполагаема мощност за съответната услуга в

MWh за тържния период по единична цена от класираното ценово предложение (чл.8 от договора). Следователно пропуснатата печалба може да бъде определена едва след приключване на периода, за който е проведен търгът. Такава вреда ще е налице само ако се установи, че за този период ответникът действително е ползвал разполагаема мощност за съответната услуга от заместващ източник, защото ако той не е използвал заместваща такава и доколкото по договор няма задължение да изкупува, независимо от действителното ползване класираното количество, ищецът не би получил печалба. Прогнозното количество за предходни периоди не е релевантно за извод за сигурно настъпване на вредите по процесния договор. Нещо повече, доколкото ищецът е класиран на трето място в тържната процедура, следва да се установи, че ответникът е ползвал количества надхвърлящи първите две предложения, тъй като съгласно чл.141 и чл.152 от Правилата за търговия с електрическа енергия източниците на балансираща енергия се активират според реда на подреждане в приоритетния списък. В отговора на исковата молба ответникът признава, че със Заповед № Е –РД-113/01.03.2021 г. на Министъра на енергетиката за осигуряване на необходимите за гарантиране на сигурното функциониране на електроенергийната система количества разполагаемост на допълнителни услуги са задължени „Национална електрическа компания“ ЕАД и „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД да предоставят на ответника допълнителни услуги – участие на производствените агрегати в първично регулиране на честотата, с диапазон за регулиране от 45 MW и в автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности с диапазон за регулиране 155 MW. Тези количества съвпадат с целия обем, класиран в тържната процедура за м.03.2021 г., в която е участвал ищецът, но по делото не е доказано какви количества реално са използвани от ответника от заместващите доставчици, за да се направи извод какво количество е използвано и дали с оглед изложеното по – горе то обхваща и предложеното и класирано от ответника, за да се определи дали и каква печалба би реализирал ищецът за този период по предложените в класираното предложение цени. Посочените факти касаят основанието, а доказателствената тежест е на ищеца, поради което съдът е длъжен да приеме недоказания факт за неосъществен, съответно, че такава печалба не се установява да е могла да бъде реализирана.

Отделно от това дори и да се приеме, че всички посочени по – горе факти са осъществени, то ищецът по договора не би получил цената за автоматично вторично регулиране, респективно не би реализирал печалба от това за процесния тържен период, тъй като не е изпълнил задължението си по чл.15 от правилата, което неизпълнение договорът приравнява на пълно и освобождава оператора от задължението да заплати цена за съответния вид разполагаемост за целия тържен период – чл.15, ал.2 от правилата и чл.9, ал.1, вр. ал.2 от договора. Ако се сподели изводът, че между страните е действал договор за м.03.2021 г. възражението на ищеца, че не е имал задължение да изпълнява техническото предложение, съгласно чл.15 от правилата е неоснователно, тъй като това задължение е част от съдържанието на правоотношението. От заключението на допълнителната съдебно – техническа експертиза се установява, че от проверената оперативно диспечерска

информация е имало периоди през м.03.2021 г., през които блоковете на ТЕЦ „Б.Д.“ са работили под минималната нетна мощност от 125 MW, съгласно публичния регистър на доставчиците на балансиращи услуги за предоставяне на първично и вторично регулиране за период от време 258 часа общо за трите блока, което е над предвидения в чл.15 от правилата допустим процент отклонение.

Възраженията на ответника, относно възможността ищецът да намали вредите като продаде енергията на свободния пазар, както и относно приспадането на общите разходи при изчисляване на нереализирания приход, са относими към размера на обезщетението, и предвид извода, че не е възникнало правото, съдът не следва да ги обсъжда.

Предвид всичко гореизложено за ищеца не е възникнало вземане за обезщетение за вреди от неизпълнението на договора, поради което искът е неоснователен и следва да бъде отхвърлен.

Относно разноските в производството:

При този изход на спора на ответника следва да се присъдят разноски за възнаграждение на вещо лице в размер на 1000 лв. и юрисконсултско възнаграждение в размер 500 лв., определен по реда на чл.78, ал.8 ГПК, вр. чл.37 от ЗПП, вр. чл.25, ал.1 и ал.2 от НЗПП.

При тези мотиви Софийски градски съд,

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявения от „ТЕЦ – Б.Д.“ АД, ЕИК ****, със седалище и адрес на управление – общ. Б.Д., с. Големо село срещу „ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР“ ЕАД, ЕИК ****, със седалище и адрес на управление - гр. София, бул. “**** **иск с правно основание чл.79, ал.1, предл.2 от ЗЗД** за осъждане на ответника да заплати сумата **375 199. 50 лева**, представляваща обезщетение за вреди, в размер на нереализираната печалба, от неизпълнението на договор за предоставяне на допълнителни услуги и участие в пазара на балансираща енергия от регистрирани доставчици на допълнителни услуги за м.03.2021 г.

ОСЪЖДА „ТЕЦ – Б.Д.“ АД, ЕИК ****, със седалище и адрес на управление – общ. Б.Д., с.Големо село да заплати на „ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР“ ЕАД, ЕИК ****, със седалище и адрес на управление - гр. София, бул.“**** **на основание чл.78, ал. 3 ГПК, вр. чл.78, ал.8 ГПК, вр. чл.37 от ЗПП, вр. чл.25, ал.1 и ал.2 от НЗПП сумата 1500 лв.**, разноски за производството за възнаграждение на вещо лице и юрисконсултско възнаграждение.

Решението подлежи на обжалване пред Апелативен съд – гр. София в 2-седмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски градски съд: _____